

AUKŠTAITIS

Lietuvos Persitvarkymo SAJŪDŽIO Utenos rajono tarybos leidinys

1989 m. gruodis Nr. 10

Kaina 20 kp

Kryžiaus šventinimo Sudeikiuose akimirkos

V. Vijelkio nuotr.

Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio rajono grupių atstovų susirinkimo

PAREIŠKIMAS

1989 m. lapkričio 13 d. rajono žemės ūkio gamybinio susivienijimo taryba sukūrė dar vieno valdininko etatą — atsakingu sekretoriumi patvirtino A. Driuką. Tai buvo padaryta, neatsiklausus kolektyvų, priklausančių gamybiniam susivienijimui, nuomonės. Nustatant atlyginimą, buvo balsuojama net du kartus ir nė karto nesusidarė reikiama balsų dauguma.

LPS rajono grupių atstovų susirinkimas, konstatuodamas įvairių visuomenės sluoksnių neigiamą reakciją į A. Driuko patvirtinimą rajono žemės ūkio gamybinio susivienijimo tarybos atsakingu sekretoriumi, informuoja žmones apie naujų etatų kūrimą, be kolektyvų sutikimo pinigų švaistymą. A. Driukui iš žemdirbių kolektyvų lėšų kas mėnesį norima mokėti kelis šimtus rublių. Sajūdžio rajono grupių atstovai reikalauja, kad klausimas dėl žemės ūkio gamybinio susivienijimo ats. sekretoriaus sukūrimo ir pinigų valdininkų išlankymui skyrimo būtų apsvaistytas šio susivienijimo kolektyvų visuotiniuose susirinkimuose.

Artėja rinkimai į LTSR Aukščiausiąją Tarybą ir vietines tarybas. Kviečiame visus žmones gerai pagalvoti, ar verta bus kelti kandidatus į deputatus tuos, kurie, neatsiklausę kolektyvų nuomonės, švaisto lėšas, į aukštus postus sodina susikompromitavusius valdininkus ir tuos, kurie tokius valdininkus globoja, pažeidžia svarbiausius pertvarkos principus.

Susitikimas su visuomene

S. m. lapkričio 29 dieną rajono kultūros namuose įvyko susitikimas su Sajūdžio ir visuomeninių judėjimų, atsikuriančių partijų atstovų susitikimas su visuomene. Jame apie savo rūpesčius kalbėjo: Sajūdžio rajono tarybos pirmininkas Donatas Cepukas, tremtinių ir politinių kalinčių sąjungos rajono skyriaus pirmininkas Alfonsas Streikus, Lietuvos demokratų partijos narys Pranas Medeiša, „Carito“ rajono sambūrio pirmininkė Stasė Barkauskienė, Lietuvos ūkininkų sąjungos Utenos skyriaus pirmininkas Vilhelmas Balsys, Lietuvos socialdemokratų partijos atstovas Dalius Ribokas, ateitininkų sąjungos narė Laima Gimbutienė, Zaliųjų atstovas Jurgis Simonėlis, kunigas Algirdas Dauknyš, komunistų partijos rajono komiteto pirmasis sekretorius Audrius Kunca, rajono vykdomojo komiteto pirmininkas Petras Galgatavičius. Dėl vietos stokos spausdiname tik dvi šiek tiek sutrumpintas kalbas.

Praejusią metų vasarą Sajūdis, viešumo banga užliejęs mus visus, pareikalavo demokratijos. Šis reikalavimas ne tik tęsiasi, bet šiandien jau šiek tiek naudojames ir jo vaisiais.

Tačiau tai ne viskas. Sajūdis dar ir opozicija valdžios institucijoms. Ir kol Lietuvos statusas iš esmės nepasikeis, ši opozicija bus.

Kaip ir turėtų būti, pertvarkos ir Tautos Atgimimo laiku daug kas greitai keičiasi. Prieš metus prasidėjusios kalbos apie ekonominį savarankiškumą jau paženklinotų rezultatų — šiuo klausimu primias nutarimas. Dabar jau neberekia kalbėti apie tenkančią atsakomybę, o kiekvienam prisiimti ją visu sveriu. Atėjo laikas, kada gražių šūkių apie laisvą Lietuvą nebepakanka. Lietuvai reikia kurti kiekvieną dieną. Kurti ne tik Vilniuje, Kaune, bet ir Utenoje.

(Nukelta į 4 psl.)

Su šventomis Kalėdomis

13 sekretorių, direktorių, pirmininkų, 1 akademikas ir 1 psichologė

vyks delegatais į neeilinį LKP suvažiavimą Vilniuje, gruodžio 19 dieną. Teko dalyvauti rajoninėje konferencijoje, rinkusioje šiuos delegatus. Visą konferencijos eigą atpasakoti užimtų labai daug vietos, o ir neverta. Noriu pasidalyti tik keletu išpuodžių.

Kandidatai į delegatus buvo pasiūlyti jau iš anksto pirminėse partinėse organizacijose. Nors daug partinių organizacijų visai nesulė kandidatus, konferencijos metu siūlyti neleistu. Taip nubalsavo „agresyvioji dauguma“. Teneišėdžia taip pavadinti delegatai, balsavę prieš demokratiją konferencijoje. Todėl papildomų pavadžių į balsavimų biuletenių įtraukta nebuvo. Tai „davė vaisių“, po balsavimo paaiškėjo, kad tik 13 kandidatūrų surinko reikiama 50% balsų skaičių. Ir vėl agresyvioji dauguma neleisdžia papildyti sąrašo. Nors kandidatūros nesurinko nė pusės balsų skaičiaus, delegatai verčiami balsuoti už tuos pačius antrą kartą — „gal kas nors pakeis savo nuomonę“. Ir antras balsavimas patvirtina — vėl nė vienas nesurinko reikiamų 50%. Tik dabar pasiūlyti trys nauji kandidatai. Tarp jų ir LPS rajono tarybos pirmininkas D. Cepukas. Viešai prieš jo kandidatūrą pakelia rankas 26 delegatai, slapta išbraukia jau virš dviejų šimtų... (Prisiminim balsavimą LTSR AT dėl K. Prunskienės pasky-

(Nukelta į 4 psl.)

A D V E N T A S

Nuo gruodžio 3 dienos Bažnyčia pradėjo Adventą. Advento laikotarpis baigiasi Kūčių dieną. Adventas turi dvejopą prasmę: tai pasirėngimas Kalėdų iškilmei, Dievo sūnaus atėjimui pas žmones ir kartu tai yra laikas, kuriuo minėdami tą pirmąjį atėjimą, žmonės ruošiami laukti antrojo Kristaus atėjimo. Todėl šis laikotarpis maldingumo, rimties ir susimąstymo laikotarpis. Adventas skirstomas į dvi dalis. Pirmoji — nuo 1-ojo Advento sekmadienio iki gruodžio 16 dienos imtinai nutelkia sielas laukti antrojo Viešpaties atėjimo. Šių dienų liturginiai tekstai (šv. Rašto) pasižymi sacataloginiu aspektu. Skaitiniai pateikiami iš Biblijos Izaėjo knygos. Pagrindinės mintys: „Viešpats surinks visas tautas į amžinąją Dievo karalystės tautą“. „Viešpats kviečia į savo puotą ir šluosna ašaras nuo kiekvieno veido“, „Viešpats guodžia savo tautą“.

O kas yra Viešpaties tauta? Viešpaties tauta, visi mes, pakrikštytieji. Psalmininkas sako:

Dėkokite Viešpačiui, nes jisai geras, jis maloningas per amžius.

Geriau prie Viešpaties glautis, negu žmogumi pasikliauti!

Geriau Viešpačiu remtis, negu pasitikėti didžiūnais!

Atverkite vartus, kur teisybė gyvena! Ižengsiu, Dievui dėkosiu

Štai čia — Dievo vartai, pro juos teisieji gali ižengti.

Dėkoju, kad mane išgirdai tu, kad esi vaduotojas mano.

Argi ne laikas mums, brangieji, atverti savo vidaus vartus, priimti meilę, nuoširdumą, gailestingumą? Ar ne laikas uždaryti vartus melui, piktumui, vagystėms, girtuokliavimui. Juk pro Dievo vartus galės tik teisieji ižengti. Geriau glauskimės vieni prie kitų, kad geriau suprastume, pažintume patys save, kitus ir Dievą. Jam ir pašvęskime Advento laiką. Kristus per bažnyčią mums šaukia atgimti, atsinaujinti ir atsiversti į Tikrąjį Gyvenimą.

Antroji Advento dalis tęsiasi nuo gruodžio 17-os iki 24-os dienos imtinai. Šiuo metu kiekvienas turi rengtis susitikimui su gimusiu Kūdikiu Jėzumi.

Krikščionybė — broliškumo ir džiaugsmo religija. Kristus kelias nors ir nelengvas, bet džiaugsmo kelias. Nes veda į Dangų.

Tačiau katalikas negali užsiklęsti ir rūpintis tik savimi. Ypatingai šiuo metu, kada mūsų Tauta keliasi iš moralinio purvo, kiekvieno kataliko pareiga pačiam būti šviesa ir kitiems šviesti kelią link Dievo. Jūs pirmi turite ištiesti ranką parklupusiam, pavargusiam. Gražiausia dovana gimusiam Kristui — tai sugrąžinta paklydusi Avelė prie Gyvybės Saltinio. Kad atsigėręs nebetrokštų. Kristus pasakė:

„Kas gers vandenį, kurį aš duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps versme vandens, trykstančio į amžinąjį gyvenimą“ (J. 4,14)

Tad sugrįžkite paklydėliai Sūnūs prie savo Dangiškojo Tėvo...

Kun. Sigitas SUDENTAS

ISTORINĖ ATMINTIS

„Partizanai, partizanai, Jūs vardus amžinai mes minėsime“

Sustot, nusilenkt, suklypti
Man norisi šiandien prieš Jus.
Kai daugelis snaudė kampučių,
Jūsėjote kryžių kelius.

Kai daugelis Staliną gyrė
Ir dairės vietelės šiltos
Už laisvę kovojo ir mirė
Tvirtai Ažuolai Lietuvus.

Sau kulkos paleist (nesuspėję,
Patekę nelaisvėn gyvi,
Jūs pragarus žemę kentėjot,
Tėvynę širdy nešdami).

Jūs budeliai žiaurus kankino,
Draugus reikalavo išduot,—
Tylėjot kaip medžiai nebylūs,
Kaip tėviškės kietas akmuo.

O, Viešpačiul ačiū aukščiausiam,
Kad jis mums išsaugojo Jus,
Kad šiandien tą šventę mes švenčiam,
Kad galim tą dvasią pajust.

Lapkričio 4-ąją garbūs LTSR valdžios vyrai Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose, minėjo bolševikinės revoliucijos metines. Nežinau, ką jie maštė, sėdėdami rimtais ir susikaupusiais veidais (rodė „Panorama“), nežinau, kokias emocijas jiems kėlė ši svetimųjų mums primesta šventė. Nežinau, kokias emocijas jiems kėlė trispalvių ir raudonų vėliavėlių puokštėmis pasipuošęs Vilnius — vienon paleitėn sumaišyta laisvės ir okupacijos spalva. O gal tai ir simbolizuoja dabartinę dvilybę padėtį, kai dvi ideologijos, dvi valdžios, kai okupuotame krašte nevaržoma sklando laisvės dvasia?

Gal simboliška, kad tada, kai Vilniuje valdžios vyrai minėjo sovietinę šventę, Kaune, radijo gamyklos kultūros namų salėje, degė aukuro ugnis, skambėjo patriotinės ir partizaninės dainos. Čia pirmą kartą istorijoje paminėti Lietuvos pasipriešinimo sąjūdžio dieną susirinko iš visos Respublikos buvusieji partizanai ir ryšininkai. Prisiminti buvo ką, anot aktoriaus Petro Venclovos perskaityto eilėraščio, „Net ir akmens, ir tie nepamiršo mūsų krašto skriaudos kruvinos“. Į sceną buvo atneštos dvi išsaugotos partizanų vėliavos. Pabučiuoti vėliavą kviečiamas vienas iš keturių partizanų likęs gyvas Antanas Lukša.

Susitiko seni kovų draugai ir net nepažino vieni kitų. Ilgi kentėjimų metai šarma nubaltino plaukus, raukšlėmis išvagojo veidus, tik akyse spindėjo vilties džiaugsmas, kad tokios dienos sulaukė.

Istorikas Vytautas Zukas apžvelgė pasipriešinimo sąjūdžio istoriją. Apie praeitį ir dabartį mintimis dalijosi partizanai. Andrius Dručkus perskaitė Utenos rajone kovojusio Lokio rinktinės būrio vado Liubarto testamentą, kuriame jis prieš mirtį rašė: „Turiu tokio turto, kurio priešas neįstengs atimti. Tai tikėjimas į didįjį pasaulio kūrėją Dievą ir tėvų žemės mielę...“ Jei teks mirti, mirsiu su žodžiais: „Už tikėjimą ir Tėvynę“. Tada, kai priešai juos septynis apsupo, vadas uždainavo „Koks pavasaris žavingas...“ ir kovėsi, kol turėjo šovinių.

Partizanai ne tik prisiminė praeitį, jiems rūpėjo ir dabarties problemos, kelias į laisvą Lietuvą. Ypač susirūpinęs Vytautas Milvydas kalbėjo apie mūsų jaunuolių tarnybą okupacinėje armijoje. Nors kelis kartus buvo beįsiliepsnojančios politinės diskusijos, bet vis tik tai buvo ne konferencija, bet šventė — subtili ir dvasinga. Su ašarom akyse, su džiaugsmu širdyse. Tremtinių choro, etnografinio ansamblio atliekamoms partizanų dainoms, aktoriaus Kęstučio Genio eilėms — viskas tą popietę dvelkė laisvės dvasia, kurią puikiai išreiškė Virginija Kochanskytė:

Nesuė, nesugraus tavo dalos
Raudonieji Rytų kirminai.
Su melsvais ežerais ir upeliais
Tu mums liksi laisva amžinai.

Birutė JONELIENĖ
„Gėlupis“

(Pabaiga. Pradžia Nr. 9)

UTENA

1. Bernotas Vincas, 66 metų, gyvenęs Baranauskų g. Nr. 2, 1941.06.25 sušaudytas bolševikų, įtartas kaip partizanas. Liko žmona ir sūnus.

UTENOS VALSCIUS

1. Juozėnas Povilas iš Spitrėnų kaimo, 30 m., žuvo 1941.06.25 per susirėmimą su bėgančiais bolševikais. Liko žmona ir 2 mažai vaikai.
2. Kazakevičius Petras iš Našlioniškio kaimo, 28 m., žuvo 1941.06.25 per susirėmimą su bėgančiais bolševikais. Liko motina ir žmona su 3 mažais vaikais.
3. Obsarckas Stasys iš Paviešių kaimo, 40 m., 1941.06.25 žuvo nušautas bėgančių bolševikų. Liko žmona su 2 mažais vaikais.
4. Gorskiš Juozas, 27 metų, iš Gedimino kaimo, 1940.06.25 žuvo per susirėmimą su bėgančiais bolševikais. Liko tėvai ir 3 broliai, sesuo.

VYZUONŲ VALSCIUS

1. Juška Napoleonas, 26 metų partizanas iš Vyžuonų miestelio, žuvo 1941.06.27 Sventupio kaime, Indriškevičiaus lauke, kautynėse su raudonarmiečiais. Liko žmona, po 3 mėnesių gimė sūnus.

Žuvę pirmosiomis karo dienomis

ZUVO NUO VOKIEČIŲ RANKOS ALANTOS VALSCIUS

1. Kavaliauskas Pranas iš Vastapų kaimo.
2. Nečiūnas Balys iš Mykoliškių I kaimo.

DAUGAILIŲ VALSCIUS

1. Ilčiukas Jonas (ar Juozas), Augusto s., iš Staškūniškio kaimo.
2. Vainius Mečys, Kazio s., iš Drąsėnų kaimo.

KUKTIŠKIŲ VALSCIUS

1. Rakauskas Alfonsas, 25 m. partizanas iš Skudutiškio miestelio, savavališkai nušovė du vietinius komunistus ir už tai teismo sprendimu Utenos kalėjime sušaudytas. Liko tėvai ir seserys, gyveno nuomodami svetimą žemę.
2. Avlasevičius Jonas, 28 m. komunistas iš Skudutiškio, sušaudytas kalėjime. Žmona ištekėjo už kito.

LELIONŲ VALSCIUS

1. Meištas Antanas, Povilo, g. 1906 m. Stabulankių kaime. Su kitais partizanas karo pradžioje rinkosi ginklus. Kazkas šovė į vokiečius ir šie, radę šovinių kišenėse, A. Meištą nušovė.

Lietuvos kariuomenę prisimenant

Vėjas, nešdamas sniegą, atsimuša į senus Utenos kapinių topolius ir klevus, ir trumpam aprimsta, lyg pagerbdamas tuos, kurie žuvo už protėvių žemės laisvę ir teisę čia gyventi sau ir savo vaikams.

Ant savanorio Juozo Sulgos kapo dega žvakutės — šiandien lapkričio 23-oji, Lietuvos kariuomenės diena. Sulaukė Juozas sugrįžusios Tautai jo iškovotos trispalvės, bet nebesulaukė pirmojo viešo Nepriklausomybės šventės minėjimo. Likus kelioms dienoms iki Vasario 16-osios, pasišaukė Viešpats savanorį pas save...

Už tai kito savanorio, Antano Meškuočio, kilusio iš netolimų apylinkių, kalbos įrašo klausėsi nušėčiavę Utenos I vidurinės mokyklos mokiniai, susirinkę paminėti Lietuvos kariuomenės dienos.

Nutyla salė. Kaip jaunų širdžių priesauka skamba visų dalyvių giedamo Lietuvos himno žodžiai.

Praėję metai buvo didelių įvykių metai. — pasakė mokyklos direktorius Vytautas Puodžiukas. — Pirmą kartą šioje salėje buvo sugiedota „Tautiška giesmė“, pirmą kartą švęsta Vasario 16-oji, pirmą kartą į šią salę įvedžiau kunigą. Šiandien po daugelio užmaršties metų pirmą kartą pažymime Lietuvos kariuomenės dieną.

Paskui direktorius prisiminė savo, tada dar pagulio, išpuodžius apie Lietuvos kariuomenę.

Mokytojas Vidmantas Pimpė, vienas iš renginio organizatorių, papasakojo apie Lietuvos kariuomenės kūrimąsi, jos kovų istoriją, apie liūdnus 1940-uosius metus ir tragišką tolimesnį lietuvių karių likimą.

Sąjūdžio rajono tarybos atstovas kalbėjo apie sunkią šių dienų lietuvių, tarė naujančių okupacinėje kariuomenėje, dalį, apie prievartinį dalyvavimą mašinant laisvės panorą Vengriją 1956 metais,

Cekoslovakiją 1968 metais, apie beprasmes karo aukas.

Kai merginų ansamblis — D. Dūdėnaitė, R. Kurkulytė, V. Byku, K. Mickevičiūtė, R. Miečiūtė — ir jų vadovė mokytoja I. Sadauņnykienė, prieš pradėdamos koncertą, pasiūlė dainuoti visiems — abejingų nebuvo. „Palinko liepa šalia kelio...“ — dainavo ansamblis ir visa salė, — maži ir dideli mokiniai, mokytojai. Nesvarbu, kad akys drėko nuo ašarų — visi pasijutome lietuviams besą. Mokiniai R. Zilys ir J. Gilytė padėklamavo puikių poezijos posmų Lietuvos kariams.

Iš salės — tiesiai į kapines. Pakeliui, bažnyčios šventoriuje, prie paminklo pokario aukoms, uždegamos žvakutės, padedama gėlių. Geltonos žvakės, žali gėlių lapeliai ir rausvi žiedai papuošia ir Lietuvos savanorių kapus: ir mokytojai, ir mokiniai uždega žvakutes, tylos minute pa-

gerblami žuvę kariai.

Iš kapinių — prie Tautos patriarcho Jono Basanavičiaus paminklo jo gimimo dienos pažymėti.

Ši gražų, prasmingą ir sektingą visoms rajono mokykloms renginį organizavo mokyklos Sąjūdžio rėmimo grupės mokytojai B. Zentilienė, R. Bliznikienė, E. Norkūnienė, A. Puodžiukas ir kiti jau minėti.

...Tai kas, kad žemos pūga užgesins nespėjusias sudėgti žvakutes. Norisi tikėti, kad tai dar viena Atgimimo kibirkštis, įkritusi į jaunimo širdis. Ir kai tokių kibirkščių bus daug — jos uždegs ugnį, kuri išdegs prieš tai buvusią kartų sėją abejingumą Žmogui ir Tėvynei. Taip turi būti, nes jie, maži mokinukai, — būsimieji laisvi būsimo Nepriklausomos Lietuvos piliečiai. Kitaip būtų negalės — kitaip ir tos Lietuvos nebebus.

Petras GALIAUSKAS

Alfonso Streikaus kalba, pasakyta susitikime su visuomene lapkričio 29 d.

Lietuvos tremtinių sąjunga, įkurta šių metų spalio 21 dieną, Kaune įvykusiame tremtinių ir buvusių politinių kalinių antrajame suvažiavime. Iki tol tremtinių ir politinių kalinių vienijo respublikinis Tremtinio klubas. Pagrindiniai tremtinių sąjungos tikslai: atstatyti teisingumą, kad genocidas, vykdytas prieš lietuvių Tautą, būtų pripažintas nusikaltimu, medžiagoms rinkimas ir publikavimas. Trumpai sakant, neleist, kad pasikartotų toks baisus laikotarpis, vadinas mas tal stalinizmu, tal brandžiu ar išvystytu socia-

lizmu. Tremtinių sąjunga vienija ne tik tremtinius ar politinius kalinius. Sąjungos nariais gali tapti visi piliečiai, prijaučiantys ir pritarantys sąjungos veiksmai. Utenos skyriuje dabar apie 150 narių. Tai tik mažą dalelę buvusiųjų represuotųjų. Vienas kitas sąjungos gal ir nežino, bet dauguma bijo ar abejoja, pertvarką laikydami eiliniu „vajumi“, kokių buvo daug. Juk 70 metų, o Lietuvoje 50 metų buvo skelbiama, kad komunistų partijos pagrindinis tikslas — rūpinimasis darbo žmonių gerove. Ta pati partija pasis-

kelbė esanti epochos protas, sąžinė ir garbė. Dabar tokių pasakėlių net veteranai vaikams nebeseka. Zinome, kompartija — vadovaujanti partija, ir, visą laiką būdama avangarde, nuveikė labai daug. Kiek pastangų, kiek jėgų reikėjo, kad milijonus gyventojų sugrūstų į vagonus. Tokia maža lietuvių Tauta aukas skalčiuoja šimtais tūkstančių. Sugriautas žemės ūkis, šalis ant bedugnės krašto, kas suskalčiuos visą skausmą ir kančias. Pasidarbuota tikrai pasiraityjus rankoves, negailint savęs. Kaltinamas Stalinas su

stalinizmu. O juk komunistų partija ir tada buvo avangardas, ir tada ji buvo epochos protas, sąžinė ir garbė. O gal paprasčiau, epochos gėda? Dabar partija atsiribota nuo praeities klaidų. Atsiriboti žodžiais lengva. O reikėtų — darbais. O darbai rodo ką kita. Pavyzdžiui, susikompromitavo „nomenklatūrinis žmogelis“ arba jau ir amžėlis solidus — reikia pasirūpinti kaip jam padėti. Juk savas žmogus. O partija kaip motina, kurį prštą belaužtum — vienodai skauda. Kas daroma? Pirmiausia išrūpinama personalinė

pensija kaip pervargusiam komunisto statyboje. Bet to mažai, iš personalinės pensijėles sunku išsiversti... O, kita vertus, dar ir energijos, ir sveikatėlės šiek tiek likę. Tada tokiam „nusipelnusiam“ veikėjui sukurplamas naujas, darbo liaudžiai labai reikalingas, etatas. Ir tampa partijos eilinis, o gal ir neeilinis knygų bičiuliui, ketvirtu ar penktu kolūkio pirmininko pavaduotoju nebežinia kokiems reikalams. Gal, jei kaip reikia, ir blaivybę paguot, gali darbuotis ir alaus gamykloje. Visą savo sąmoningą gyvenimą dirbė

pačiuose sunkiausiuose darbo baruose be jokių išskaičiavimų, negali susitaikyti su paprastu pensininko dalia. Tiesa, tokie faktai metų ar dvejų senuo. Galima nuo jų, kaip nuo praeities klaidų, atsiriboti. Tačiau, kaip rodo buvusio Tauragnų kolūkio pirmininko A. Driuko istorija, tų klaidų nenorima atsiskaidyti. Nere-tai sakoma: įpratimas — antras prigimimas.

Zinoma, ne tremtiniams nurodyti, kaip pasielgti partiniams darbuotojams vienu ar kitu atveju. Tačiau, kai sakoma, kad pertvarką pra-

(Nukelta į 3 psl.)

Partizanų dainos

Mielas berneli, kada Tu josi
Gint tėviskėlės plačių laukų,
Skaudančia širdim Tau palydėsiu.
Duosiu kryželį Tau dovanų.

Miške pražudo pirmos žibutės,
Paukštelių dainos skamba liūdnei,
Tėvynės ginti broliai išjojo,
Tylūs, bet narsūs, kaip tie arai.

Vartuos rymojo sena močiutė
Ir merguzėlė liko liūdnei,
Jinai žinojo, ką vėjai pūtė,
Kad partizano skaudė dalia.

Vėjai ten pūtė, užė ir staugė,
Blaškė žibuoklių melsvas akis,
Zvangėjo ginklai, sprogo granatos—
Nustojo pūtė vėjai laukuos...

Appaubė kapą lieknas berželis
Ir tyliai verkė tamsi naktis,
Tarytum sakė: „Sudie, mergaitė,
Gaili, oi gaili mano širdis“.

Sudie, Tėvyne, Lietuva brangi,
Sudie Jums, broliai, narsūs arai,
Skrajokit gojais, laukais, arimais,
Parneškite Laisvę mūs Lietuvai!

Prie kelio pakrypus bakūžė,
Joj pora mažyčių vaikų,
Jie pūtė rasotą langelį
Ir šaukė: „Tėveli, kur Tul“

Močiutės seniai jie neturi,
Ji mirė baisiam Sibire.
Tėvelį tik vieną turėjo,
Jis guli ant gatvės, purve.

Jei būčiau pardavęs Tėvynę
Ir būč užsirašęs skrebu,
Tai būčiau ant gatvės nebuves
Ir skrebai negriežtų dantų.

Ant Vilijos kranto gelėto,
Pakėlus į dangų rankas,
Stovėjo jauna lietuvaitė
Ir kalbino šaltas bangas.

„Oi bangos, Jūs bangos melsvutės,
Kam plauant gelėtus krantus?
Sakykit, jūs mano mellutės,
Ar ilgai dar kešim vargus?“

Ar ilgai dar spaus mus retežiai,
Uždėti piktųjų priešų,
Ar meiliai žėrės spindulėliai
Tarp Vilniaus gelėtų krantų?

Kankina jie mano broleli,
Marina senus tėvellius,
Išmindžiojo rūtų darželį
Ir mūsų laimingas dienas“.

Siuos dainų tekstus man pateikė Tau-
ragių apylinkės Pilkenių kaimo gyvento-
ja Genovaitė Vaišnorienė. Tai neatskiria-
ma lietuvių tautosakos dalis. Norėčiau,
kad tai būtų ir paskata kitiems. Paskata
užrašinėti Lietuvos partizanų dainas. Juk
kitose apylinkėse — kitos dainos. Pažvel-
kime į jas ne kaip į „pasaulinio lygio
poeziją“, o kaip į Tautos kančių išskūni-
mą.

Pokario epizodas

Mintyse atgijo vienas pra-
eities epizodas. Gal Jums
žinomas, o gal ir ne?

Bėga metal. Į Amžinybę
iškeliauja žmonės, į užmir-
štį — prisiminimai. Jeigu
nespėsime užrašyti, be pėd-
sako išdils ir vardai dau-
gelio tų, kurie už tėvų žė-
mės Laisvę atidavė bran-
giausią turą — gyvybę.

Gera prisimenu, kai
stalinizmo metais smerkėme
visus, kurie nešiojo rau-
donus antpečius, kurie sto-
jo į TSKP ar komjaunimą.
Dori lietuviai juos vadino
vienu — Tautos išgamų
vardu. Tačiau ne visi jie
buvo to vardo verti. Da-
bar atrodo, kad tai buvo di-
delė klaida, kad, elgiantis
kitaip, buvo galima išsau-
goti daug dorų. Lietuvai
pasišventusių ir naudingų
žmonių.

Apie vieną žmogų, 1945
metais dirbusį Utenos sau-
gume vairuotoju, noriu pa-
pasakoti — priminti jo
tragišką istoriją. Nežinau
nei jo pavardės, nei vardo.
Nežinau kas jis buvo ir
kam priklausė. Senieji
uteniškiškai turėtų prisimin-
ti tą įvykį, nes po jo buvo
didelės laidotuvės.

Nežinau, kokie buvo to
žmogaus arešto motyvai.

Kiek girdėjau, būdamas
Utenos kalėjime, saugumie-
čiai, nuvykę areštuoti, pra-
dėjo neberasti žmonių. At-
sirdo pagrindžio leidinys
„Laisvės šauklys“, aprašęs
saugumiečių „darbelius“.
Suėmė savo vairuotoją Tar-
dant suimtas pamatė, kad
į kiemą įvažiavo ir sustojo
jo buvusi mašina. Tada jis
kažkuo trenkė tardytojui ir,
iššokęs pro langą, puolė į
automobilį. Parvažiavo į
savo namus, kurie buvo
netoliese. Kai saugumas
paskelbė aliarmą ir puolė
vytis, jis iš rūsio pro langą
„pavaišino“ savo buvusius
bendradarbius taiklia kul-
kosvaizdžio ugnimi. Namas
buvo padegtas. Kalbėjo,
kad, jam sudegus, lavono
nerado. Tačiau neteko gir-
dėti, kad šis žmogus liko
gyvas...

Idomu, ar šis įvykis ute-
niškiam žinomas, ar visai
išdilo iš atminties. Norė-
čiau sužinoti to ryžtingo ir
bebaimio žmogaus vardą.
Jis nuo suėmimo (žinoma,
gal tik laikinai) išgelbėjo
daugelį žmonių. Ką nors
apie tai žinančius, labai pra-
šyčiau man pranešti per
laikraščio „Aukštaitis“ re-
dakciją.

Juozas BARYSA

Patikslinimas

Netikėtai gavau Jūsų
leidžiamo laikraščio 7 nu-
merį, kuriame išspausdin-
ta pokario partizanų nuot-
rauka, prieš tai publikuota
žurnale „Krantai“.

Nuotraukoje yra ir ma-
no brolis Vytautas Rusa-
kevičius, apie kurio likimą
mažai ką žinau, nes palikau
jį, kai jam buvo tik 15
metų. Surinktos žinios la-
bai negausios.

Laikraštyje parašyta,
kad jis su kitais buvo už-
migdytas savo svainio bu-
te. Žinau, kad jie buvo
užmigdyti Kazio Juodval-
kio sodyboje Polekniškių
kaimė. Atlikęs savo „dar-
bą“, Kazimieras tuoj pat
pabėgo. Vėliau gyveno
Vilniuje. Pranešu, kad mi-
nimas asmuo nebuvo ma-
no broliui svainis nei jo-
kia kita giminė. Papras-
čiausiai — to paties kaimo
kaimynas.

Labai prašyčiau atitai-
syti išvėlusį netikslumą.
Taip pat, jei būtų galimy-
bė, norėčiau susisiekti su
ką nors apie brolių žinan-
čiais asmenimis. Už tai bū-
čiau labai dėkingas.

Eugenija
GRUSECKIENĖ

Tą ir darome (redakci-
ja).

Antras piketas. Daugiau nereikės?

Sužinoję, kad lapkričio
21-ąją rajono vykdomojo
komiteto posėdyje bus svar-
stomas klausimas dėl lei-
dimo „Elektrosvar“ susi-
vienijimui statyti polslia-
vietę prie Aiseto ežero,
rajono Zalieji organizavo
prie Tarybų rūmų antrąjį
piketą. Pirmasis įvyko spa-
lio 22-ąją Saldutiškyje. Į
piketą susirinko nemažai
šiai problemai neabejingų
žmonių. Keliokoje plakatų
išreikštos mintys nedvipras-
miškai teigė apie generalli-
nio direktoriaus J. Makma-
ko ir Saldutiškio t. u. di-
rektoriaus A. Trinkūno
sandėrį. Dėl šio piketo ir
vykdomojo komiteto posė-
dyje pasikeitė darbotvar-
ė — polslavietės klau-
simas buvo svarstomas pir-
muoju. Vienišas posėdyje
liko A. Trinkūnas, įrodinė-
jęs, kad ši statyba pakels
ūkio ekonomiką, o ūkio
dirbantieji galės naudotis
polslavietės teikiama ma-
sažais ir t. t. Posėdyje da-
lyvavę rajono Sąjūdžio ta-
rybos bei Zaliųjų atstovai
D. Cepukas, K. Preikša,
J. Simonėlis pabrėžė šių ar-
gumentų nepagrįstumą.
Daug lėmė ir 287 Saldutiš-
kio apylinkės gyventojų pa-
rašai prieš šią statybą. Be
to, ši statyba visiškai nepri-
imtina nei apylinkės vyko-
damajam komitetui, nei giri-
ninkijai. Juk prie Aiseto
ežero vien Utenos rajono
teritorijoje jau veikia trys
Vilniaus ir Panevėžio poli-
slavietės, neduodančios
jokios naudos aplinkai. Va-
sara išskylautojų Saldutišky-
je tiek padaugėjo, kad vie-
tiniai gyventojai net nebe-
gali nusipirkti malsto par-
duotuvėje. Be to, Aiseto
ežerą ir jo apylinkes pla-
nuojama ištraukti į plečia-
mo Nacionalinio parko teri-
toriją. Ar labai tinkama
vieta būtų sąjunginio pa-
valdymo įmonės nemažams
polslio namams Nacionali-
nio parko teritorijoje? Ir
dar Respublikos ekonomi-
nio savarankiškumo metu.

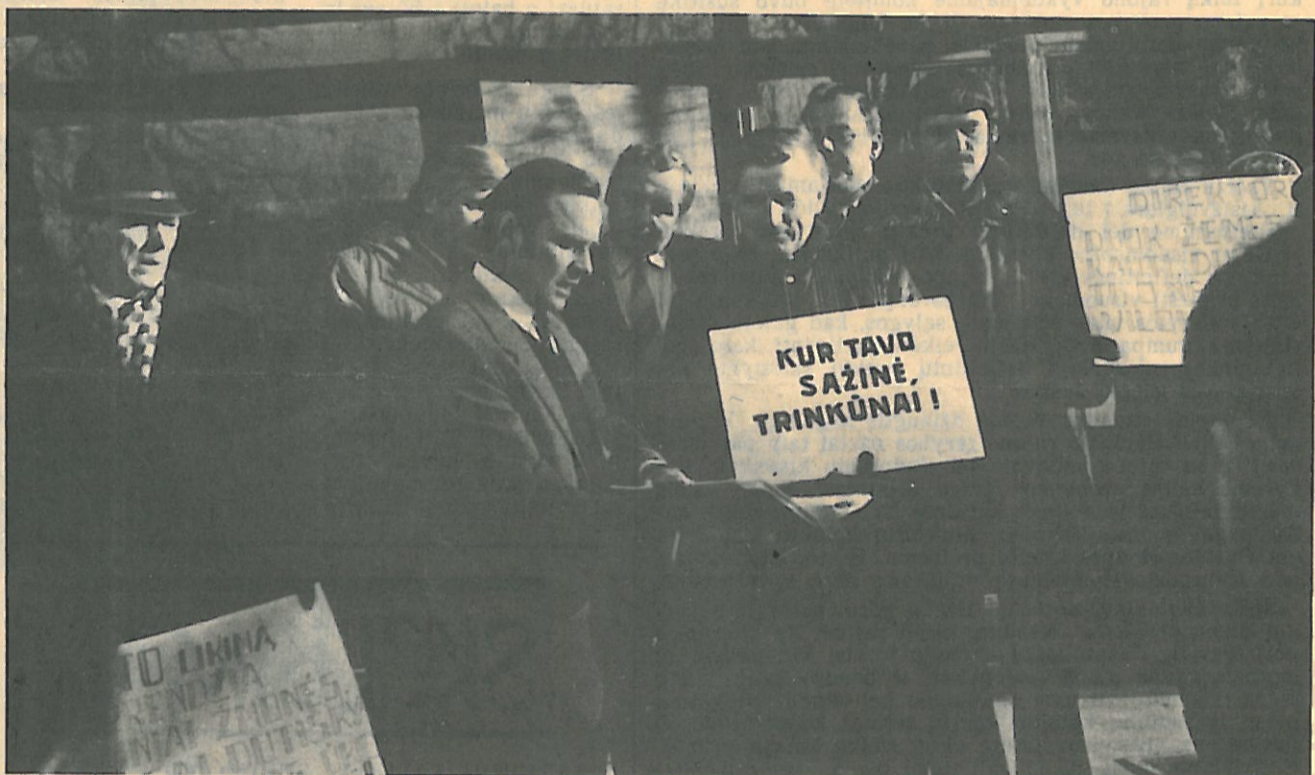
Sprendimas neleist
„Elektrosvar“ statyti poli-
slavietę prie Aiseto bu-
vo priimtas vienbalsiai.
Kai kas kalbėjo, kad tai
būtų padaryta ir be piketo.
Kažin, nes kam tada reikė-
jo leisti susivienijimui
ruošti projektavimo sąly-

gas. Galima buvo laikytis
principingai ir patriotiškai
iš pat pradžių. Be to, kai
kas taip pat kalba, kad jau
buvo paruoštas sprendimo
projektas vietą „Elektrosva-
rui“ skirti. Ir net dviejų
rajono vykdomojo komiteto
darbuotojų parašai puikavo-
si ant jo. Ar nebūtų ir vėl
atsitikę kaip su tais kolek-
tyviniais sodais ant Ilgio
ežero kranto?

Beruošiant šį straipsnį,
gavome laišką iš Vilniaus.
Dali jo pacituosiu: „Atsi-
tiktinai Jūsų laikraštyje
„Aukštaitis“ perskačiau
straipsnį „Ir vėl Makma-
kas!“. Saunuoliai! Aš pats
dirbu „Elektrosvare“ ir pa-
lankau Jus. Nėr ko kišti no-
sies į lietuviškas vietas
tiems imigrantams. Oi kaip
jie čia, Vilniuje, atsibodė.
Vykite juos lauk!“ Gal ir
tiesmukiškai pasakyta, bet,
manau, esmė aiški, tik žo-
džiai „nesuvynioti į vatą“.

Autoriaus pavardė redak-
cijai žinoma.

Vytenis BREIVA

V. Vijeikio nuotraukoje: piketas prie Tarybų rūmų.

Mes, Saldutiškio tarybi-
nio ūkio dirbantieji ir apy-
linkės gyventojai, ryžtingai
protestuojame prieš Vil-

niaus elektrinio suvirinimo
įrengimų gamyklos polslio
namų statybą mūsų žemė-
je. Mes norime ir reikalau-

jame, kad Aisetas ir kiti
mūsų apylinkės ežerai bū-
tų laisvi nuo įvairių atvy-
kėlių, kurie nori ištvirtinti

mūsų žemėje. Savo žemėje
mes šeiminingai.

287 parašai

Alfonso Streikaus kalba, pasakyta susitikime su visuomene lapkričio 29 dieną

(Atkelta iš 2 psl.)
dėjo komunistų partija,
kažkodėl nepastebima, kad
tai pačiai partijai prieš-
nasi ta pati partija, bent
jau jos didžioji dalis. Ren-
giami susitikimai prie ap-
valaus stalo, bet klausimai
tai aštrūs, jų nesuapvalinti.
Jeigu norime atsiriboti
nuo praeties klaidų, tai
reikia atsiriboti nuo tų lai-
kų „divyrių“. Neseniai iš
aukštos tribūnos Maskvoje
buvo pasakyta: sunku per-
sistvarkyti, kol Centro Ko-
mitete sėdi ne vienas bu-
vęs budelis. Valkšto tokie
po Vilnių, žvangina tokie
Lenino ordinais ir Utenoje,
naudojasi įvairiomis privi-
legijomis. Nemanykit, kad
tremtiniai ar politiniai ka-
liniai jiems pavydi kavos
dėžutės ar puslitrinio stik-
lainėlio konservuotų žirne-

lių. Supraskit taip, kad tai
tik išmalda, numesta elge-
toms. Paprastai išmalda bu-
vo duodama už poterių. O
ši — už nuopelnus, kanki-
nant ar net žudant. O šiaip
kitomis progomis jie apdali-
jami garbės rašteliais, at-
seit, Jūsų nuopelnai neuži-
miršti. O gal vietoje
viso to jiems išskirti
daugiau skalbimo prie-
monių — nors kruvi-
nus skvermus išsivelėtų... O
rankų ir sąžinės nenumaz-
gosi jokių šarmu. Tad už
kokio stalo susėsti aukai ir
jos skriaudėjams, apie ką
kalbėtis? Gal apie keliais
rubliais padidintas pensi-
jas? O gal apie šimtais pa-
didintas algas kitiems? Ži-
noma, dabar lengviau, lais-
viau, gali žmogus pasakyti
ką mano. Slokiu ar anokiu
būdu bandoma tas skriaud-

das atitaisyti nors iš dalies.
Tačiau pernelyg lėtai vis-
kas vyksta. Visi gerai ži-
nome, kaip operatyviai,
sklandžiai žmonės buvo
grūdami į lagerius, pasi-
telkiant partinį ir tarybinį
aktyvą. Neliko nuošalių ir
komjaunimas, talkinys vy-
resniems idėjos draugams.
Dabar teisinamas, kad rea-
bilitacija, bylų peržiūrėji-
mas lėtai vyksta dėl etatų
trūkumo. Norėtusi paklaus-
ti, kodėl nepasitelkus buvu-
siojo aktyvo. Tai būtų pro-
ga atitaisyti savo klaidas.

Mūsų Utenos skyriaus
taryba pagal savo kuklias
išgales stengiasi padėti sa-
vo nariams, ir ne tik na-
riams. Jau metai, kaip ren-
kama medžiaga, pageidau-
jantiems rašomi pareiškimai
dėl reabilitacijos, turto
grąžinimo, vis dar nebaig-

gi kitaip parodysi savo
gallą? O kad praetis noras
žmoniškai palaidoti savo
artimuosius, priedo lyg ir
draugiškai pasakoja, kad
žuvusiais prieš 40 ar 45
metus dar tebesidomi saug-
umo komitetas. O kai pas-
kambini į saugumo komi-
tetą, ten atsako: „Nu, pri-
čiom čia saugumas!“

Balgdamas noriu pabrėž-
ti, kad nė vienas tremtinys
netrokšta keršto, tik reika-
lauja to, kas jam priklausė,
kas iš jo buvo prievarta at-
imta. Bet gražinti, pasirodo,
sunkiau, negu atimti. Dar
nemažai yra tokių, kurie no-
rėtų sugrįžti nors numirti
Lietuvoje, tačiau neturi kur
gyventi. Ankstesnė rajono
valdžia lyg ir buvo žadėju-
si pasirūpinti, pastatyti ke-
letą Alytaus namukų, bet
dabar apie tai niekas nebe-
kalba. Grupė Utenos vado-
vaujančių asmenų, turintys
erdvius, patogius butus,
statosi nuosavus namus.
Jei tuos atsilaisvintus bu-
tus užleistų tremtiniams,
tai būtų labai gražu.

13 SEKRETORIŲ, DIRKTORIŲ, PIRMININKŲ, 1 AKADEMIKAS IR 1 PSICHOLOGE

(Atkelta iš 1 psl.)

rimo Ministrų tarybos pirmininko pavaduotoja). Už borto liko ir LPS rajono tarybos narys S. Puodžiukas, dar vienas kitas sąjūdiškių pažirų žmogus. Kad sąjūdininkai tą vakarą

konferencijoje buvo nepullarūs, paliudijo ir nuolat už nugaros girdėtos piktos replikos.

Ką gi, belieka tikėtis, kad išrinktieji delegatai parveš iš suvažlavimo taip visų laukiamą LKP savarankiškumą. Savarankiškumą tikrą, neaprašytą abejotomis sąlygomis ir žeminančiais pataisymais.

Vytenis BREIVA

Susitikimas su visuomene

(Atkelta iš 1 psl.)

Ekonominis savarankiškumas dar ne Nepriklausomybė. Išrinkus naują Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, paskelbti Nepriklausomybę nebūtų sunku. Sunkiau ją pasiekti. Jei norime tikros Nepriklausomybės, tai turime kurti Lietuvą kiekvieną dieną. Nepriklausomybės žiburys, kurį norime uždegti, savaime neužsidegs. Todėl būtina įveikti apsilėidimą, abejingumą, mankurtizmą. O ką darysime su nusikaltėliais recidyvistais, su tais, kurie niekina visa, kas pranoksta jų skurdoką supratimą? O kur dėsiame tarpusavio vaidus, nesutarimus, vienas kitam pagiežą? Dėl to kiekvienas turime sugebėti įsakyti sau, kad būtume naudingi Lietuvai. Teko girdėti posakį: kas nesugeba įsakyti pats sau, tas privalo klausyti kito. Tai ne visada gerai. Todėl kaip bebūtų sunku, turim po truputį priversti mūsų ydas atsitraukti. Mums būtina kur kas labiau susirūpinti dėl nesibaigiančio girtuokliavimo, dėl per pastaruosius dešimtmečius atsiradusio įpročio bet kokį darbą atlikti pusėtinai, be kultūros, atsakomybės.

Šiandien kiekviena jaudina, kaip mes iškešime vis gilejančią ekonominę krizę. Tačiau atidžiau apsidairykime apie save. Senų pavyzdžių neieškiosiu. Šiandien telefonu paskambino, kad universalinę parduotuvę moterys reiškia nepasitenkinimą, jog bus iškelta tik 20 porų batų. Gal ir taip. Keli Sąjūdžio rajono tarybos nariai prieš kurį laiką rajono vykdomajame komitete buvo susitikę su rajono prekybos vadovais. Įvyko konkretus ir atviras, be jokių kompromisų, pokalbis, pareikalauta, kad prekyboje būtų nors kiek sustabdytas negatyvių reiškinų plitimas. Prašyta todėl, kad mes, sąjūdininkai, dar tikime gera atskirų vadovų valia. Buvo pažadėta ir atsakyta, kad mūsų prašymas suprantas. Laukiame ir tikimės, kad tie pažadai ne tušti.

Tačiau reikia daugiau viešumo kuo ruošiamasi prekiauti. Atsižvelgiant į tai, kad visuomenėje girdėti kalbų, nepasitenkinimo dėl deficitinių prekių skirstymo, reikia sudaryti visuomeninę komisiją, kuri patikrintų, kaip paskirstytos deficitinės prekės ir apie šio patikrinimo rezultatus pranešti visuomenei. Tik norėjęsi, kad šiai komisijai būtų sudarytos visos reikiamos sąlygos, kad galėtų patikrinti per trumpą laiką. Kartu reiktų patikrinti, kaip prekybininkai informuoja deficitinių prekių skirstymo komisiją apie gautas prekes.

Ekologinė situacija rajone džiaugtis negalime. Praeitą mėnesį keli Sąjūdžio rajono tarybos nariai taip pat buvo susitikę su rajono vadovais dėl ekologinių klausimų. Išsakyta kelias problemas. Buvo aiškintasi, kodėl šiais metais taip teršia aplinką katilinės Nr. 1 dūmtraukis, kada, pagaliau, bus išspręsta Norvaišių kolūkio kiaulidžių ant Sventosios upės kranto problema. Be to, Utena dūsta nuo transporto išmetamųjų dujų, nes nėra apvažiavimo.

Kaip ekologinę, norėčiau išskirti gero, natūralaus karvių pieno problemą. Nežinia, kodėl rajone šis klausimas neišspręstas. Dabar vaikų darželių ir visi kiti vaikai, jų motinos gauna pieną, patenkantį iš bendro katilo. Tik pieno mišinelių virtuvei pateikiami keli šimtai kilogramų pieno iš Leliūnų kolūkio karvių fermos kooperatyvo. O juk rajone yra vienuolikoje ūkių sveikų karvių grupės. Pasirinkime kurios iš jų gali tiekti pieną, centralizuotai surinkime, pastერიzuokime ir parduotuvėse prekiaukime natūraliu, neatsklestu sveikų karvių pienu. Tegų jį gauna visi vaikai nors iki 6 metų. Girdėjau tvirtinimą, kad tokio pieno reiktų apie 3,5 tonų. Bet ar žinome, kiek pas mus yra vaikų ir motinų, kuriems būtinas šis pienas?

Ši reikalą kuo greičiau išspręsti yra rajono valdžios garbės reikalas?

Dėl laiko stokos liko nepaliesti kiti klausimai. Pabaigai noriu informuoti, kad rajono vadovai skyrė Sąjūdžio rajono tarybos posėdžiui miesto vykdomojo komiteto salę. Visus, palaikančius Sąjūdį ir besidominčius jo veikla, kviečiu ateiti kiekvieną trečiadienį 18.30 val. Ir šiaip prašau kreiptis Jus visais rūpimais klausimais.

Donatas CEPUKAS
Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio
Utenos rajono tarybos pirmininkas

Informacija pamąstymui

„Lapkričio 24 d. naktį budinti sargyba važlavo pagal iškviatimą į Ignalnos atominę elektrinę.

„Utenis“ Nr. 146“

RADIACIJA: didžiausias fonas Respublikoje užregistruotas Utenoje — 18 mkR/val., mažiausias Klaipeėje — 7mkR/val.

„Respublika“ Nr. 22 1989 m. lapkričio 29 d.

RADIACIJA: didžiausias fonas Respublikoje užregistruotas Utenoje — 14 mkR/val., mažiausias Klaipeėje — 8 mkR/val.

„Respublika“ Nr. 23 1989 m. gruodžio 2 d.

RADIACIJA: didžiausias fonas Respublikoje užregistruotas Utenoje — 15 mkR/val.

„Respublika“ Nr. 24 1989 m. gruodžio 6 d.

AUTORIŲ NUOMONĖ NEBŪTINAI TURI SUTAPTĮ SU REDKOLEGIJOS NUOMONE

Dėkojame, kad padidintą leidinio kainą suprantate, kaip nedidelę auką Sąjūdžiui.

Ilgus metus žmonės, dirbantys kultūros namuose, bibliotekose ir muziejuose, buvome vadinami „ideologinio fronto darbuotojais“, privalejusiai dirbti atitinkamų potvarkių ir nutarimų šviesoje. Kas iš to išėjo, geriausiai įvardijo Lietuvos Sąjūdis.

Kai pergalvoju savo darbo tame „fronte“ 25-eti, labiausiai gaila bendrabučiuose pristeigtose kilnojamosiose bibliotekėse tūkais išteptų ir kortuotojų prirašintų knygų, laiko, praleisto politšvietimo užsiėmimuose, beklaušant bibliotekoje jau skaitytų, o paskaitininko kaip savąsias, perteikinėjant, minčių... Giliai įsirėžę į atmintį nepasibaigiantis šurmulyš, laukiant eilinių tikrintojų iš ministerijos, metodinių centrų ir aukščiausiojo valdžios aparato — CK. Buvo visko. Tik per visus tuos šlovinguosius mano darbo penkmečius taip niekas ir nesulopė buvusių Saulių namų stogo, pro kurį atitirpęs sniegas arba smarkesnių liūčių vanduo varvėjo ant knygų. — daugiausia, de ja, kalbos ir literatūros vadovėlių. Paradoksas, bet knygų išsiriklavimas buvo griežčiausiai nurodomas iš respublikinio centro: pradėti knygų fondų sustatymą marksizmo-leninizmo klasikų knygom, knygelėm, tada visuomenine politine, istorinės melagystės literatūra, o baigti... būtent ta, ant kurios lijo ir kurią labiausiai skaitė.

Šiais istorinės tiesos ieškojimū metais savo klaidų aptarti lyg ir nebėra su kuo — tie mūsų tikrintojų ir metodikos centrai, padvelkus pertvarkos vėjams, labai stropiai pakeitė savo pavadinimus į tautiškus vardus, o Kultūros ministerijos atsakingi asmenys, dėję parašus ant griauančių raštų, nė nemirktelėję išvingiuoja ant „atstancijų“. Tokių būdu buvo įsakyta išimti iš bibliotekų T. Venclovos, S. T. Kondroto, A. Sluckaitės knygas, jas nurašyti, atiduoti makulatūrai ir kvitus pateikti tikrin-

tojams iš „Glavlito“, o dabar gauti nurodymai išdėstyti šias knygas lentynose. Gal geriosios Lietuvos bibliotekos šių autorių knygas išsaugojo ir pateikis savo skaitytojams, uteniškiai, de ja, neturėjo kur saugoti, nebent po vieną egzempliorių savo namuose. Nes už tokį nepaklusnumą esame uždribę savo direktorei respublikinio masto papeikimą (kuriuo šiandien, žinoma, galima ir pasididžiuoti).

Ne visada bibliotekininkų bejėgiškumą suprastavo netgi tie, kuriuos pakvies-

pasidalyti su šauniaisiais maisto pramonės kombinais ir neblogai įrengtomis paežerių pirtelėmis, o ne su tikrąja materialine-technine baze. Tuo tarpu kultūros namų meno saviveiklos vadovai su savo būreliais apėjo repetuodami visas miestoto sales, tik niekam nebuvo leista net pasvajoti apie repeticijas šiltoje ir šviesoje partijos rajono komiteto salėje. Gal iš dalies todėl ir mūsų meninės programos keitėsi ne taip sparčiai, kaip kultūros namų direktoriai, kurių per mano dar-

kultūros skyriaus vedėjams leidžiama tik v y k d y t i, o ne dirbti, jiems kažkodėl daugiau nurodinėjama, negu kitų skyrių vedėjams, arba visai nesiskaitoma su jų nuomone. Argi ne todėl, statant naujuosius kultūros namus, asmenys, atsakingi už kapitalinę statybą, laiku nepasitarė, kad parketo grindys šokių ratalių repeticijoms netinka arba planuojant senųjų kultūros namų pastatą pritaikyti bibliotekai, žiūrovali neteks, pasak įžymiausių solistų V. Daunoro, G. Kaukaitės, V. Noreikos, unikaliausios akustikos scenos ir salės Lietuvoje!

Rajono vykdomasis komitetas turėtų jautriau reaguoti į vyresnės kartos uteniškių jausmus, patvirtintus 242 parašais, ir palikti senųjų kultūros namų išsaugotą priestatą pastatą kaip Tautos namus, kurie, uždengus naują stogą, dar ilgal tarnautų atsikuriančių Nepriklausomos Lietuvos organizacijų reikmėms tenkinti.

Nežinodama savo likimo, rajoninė biblioteka persikraustė į pastato pirmą aukštą. Antrojo aukšto pervuvisias lubas remia pastoliai. Praėjus ketvirčiui, neobliuotai pastoliai pakeisti obliuotais. O buvusi vaikų bibliotekos patalpa tuoj taps tuo, ką turi kitų rajonų mažieji skaitytojai — pasakų kambariu, pilnu saulinių, mėnulių ir žvaigždžių — tam palikta lubose žiojėjanti skylė. Tuo tarpu Utenos miesto vaikai niekaip neranda nuostaliai stovinčio, krosnimis šildomo buvusio teismo pastato, kur jų laukia nesulaukia tikrasis pasakų knygų pasaulis. O aš žiūriu į priešais stovintį triaukštį partijos rajono komiteto rūmą ir maštau: taip giriamės, kad mažina aparatas, kad tobulėja ir esame persitvarkę. Gal mažiau šnekėkim, o pasislinkim arčiau vienas kito ir prisiminkim tuos, kurie Utenoje niekada neturėjo tinkamos vietos.

Alma EIGERDIENĖ
Utenos Liaudies teatro režisierė

Kodėl pralaimėjo mūsų „frontas“?

(IS VETERANES MEMUARŲ)

davome pasirinkti tų knygų, kurias pagal vienokias ar kitokias instrukcijas būdavome priverstos nurašyti. Ankšti senųjų kultūros namų rūšiai duso nuo reikalingų ir nelabai reikalingų knygų, o bibliotekos abonentas ir skaitykla puvo nuo kiuro stogo

Laukdavome rajono ataskaitinių konferencijų: prieš jas darbų vykdytojų baras atveždavo pilnas statines dažų ir storų jų sluoksniu užretuodavo lubų ir sienų rudų tonų piešinius, o galūnė rajkoopsajunga per dieną įruošdavo lūžtančius deficitais kioskus ir bufetus, o mus, tikruosius šių namų šeimininkus, išlydėdavo į neeilinę poilsio dieną, kad niekam nesimaišytume po kojų ir nieko nematytume...

Reikia pasigirti, kad per tuos metus visgi turėjome ir pasiekimų: per ministerijos malonę tapome sąjungine bazine bibliotekų mokykla. Turbūt kaip ir daugelis daugelis mūsų rajone, šia garbe turėtume

bo 25 metus buvo dvylikai! Niekur Utenoje nesutikau taip nesugyvenančių šeimų (ir taip ši nesugyvenimą užmaskuojančių), kaip du mūsų rajono komitetai — partijos ir vykdomojo. Ir šiandien neaišku, kas ir ko ten nepasidalija, bet kad tarp tų girnapusių dažniausiai atsiduria kultūros namų direktorius arba kultūros skyriaus vedėjas, tai gali paliudyti kiekvienas, praėjęs tas girnas ir likęs gyvas. Pavyzdžiui, penktąjį vedėją Alfredą Zabetą šiemet, rekomendavus partijos rajono komitetui, o vykdomajam komitetui suorganizavus rinkimus, visi daugiau kaip pusantro šimto kultūriečių išsiriknime beveik vienbalsiai (trims susilaikius). Išsiriknime todėl, kad turi atitinkamą išsilavinimą, yra jaunas, atviras ir nuoširdus. Šiuo metu galingiesiems komitetams kilo nauja idėja — naikinti kultūros skyriaus vedėjo etatą kaip nereikalingą! Paradoksas — ko reikėjo mums, to nebereikia mūsų valdžiai! Mano supratimu, blogiausia, kad

SKELBIMAI

ANTRINIŲ ZALIAVŲ SUPIRKIMO PUNKTAI

neribotais kiekiais superka ordinus ir medallus. Moka tvirta valiuta — 10 zlotų už 1 kilogramą. Superka kloske, Stagnacijos g. Nr. 17.

GYVENTOJŲ ĮDARBINIMO BIURE
Reikalingi visų rūšių buvę... (pirmininkai, direktoriai, viršininkai, sekretoriai ir t. t.). Įdarbiname tose įmonėse ir ūkiuose, kurių dirbantiesiems nesvarbu, kaip panaudojamos jų uždribtos lėšos. Siūlome pavaduotojų, padėjėjų, patarėjų, civilinės gynybos viršininkų ir panašius etatus. Kreiptis tik per įtakingus rajono asmenis.

KOOPERATYVAS „KOJIS“
remontuoja, restauruoja, perdažo senas, nuvalkotas idėjas sutartinėmis kainomis.
Kreiptis: Stallno g. Nr. 53.
PAMECIAU
savo nuomonę. Radustus skambinti tel. Nr. 89 11 03, 89 11 23. Atsilyginsiu.

Deputatas

REIKALINGI
statybininkai ir dažytojai sugriuvusiam TSKP autoritetui atstatyti ir fasadui perdažyti.
Kreiptis į Sovietų valdžios gynimo komitetą, į K. Učerovą.

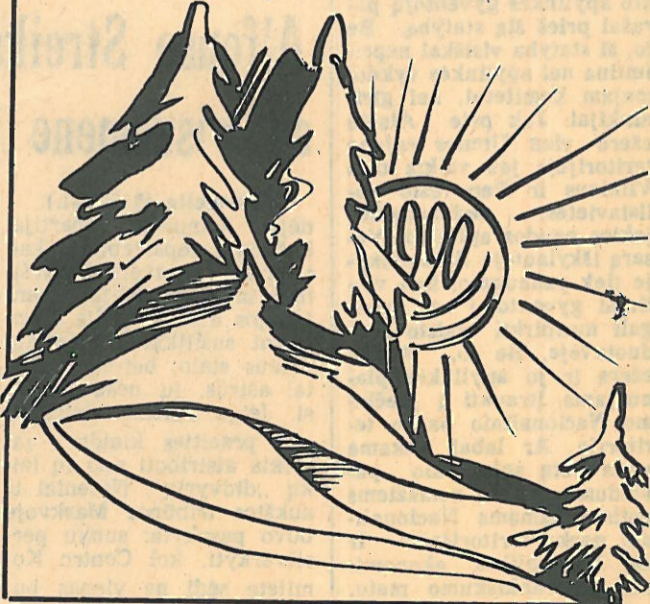
SUSIRASINĖJIMO KAMPĖLIS
NORI SUSIRASINĖTI SU:
...renkančiais melagių nuotraukas (Stalin, Chruščiov, Brežnev, Černenko ir t. t.)
R. Salnaitis, gorod Vladibalt, ulica Vperiod №7.
...muzikos mėgėjais („Siroka strana moja rodnaja“, „My prošli, prošli po svetu, jesli nado — pavtorim“). J. Griuveckas, Vilno, ul. Krasnoj armiji № 40.
...fantastikos mėgėjais („Ninešneje pokolenije sovetskich liudej budet žit pri komunizme“, „Vypolnim prodovolstvennuju programū do 1990 goda“, „Rešim problemu kvartir do 2000 goda“ ir kt.). M. Nitkin, gorod Komsmolsk na Nemane, ul. Socializma № 88.

GERBIAMI UTENOS GYVENTOJAI

Nuoširdžiai kviečiame uteniškius pamti šv. Kalėdų progą į savo šėmas valkučius iš vaikų namų. Lai jie pajaus šėmos šilumą, nors tas dienas jų galvas paglostys švelni ranka.

Norintieji pagloboti valkučius, kreipiasi į Utenos „Caritą“ būstinėje, Vytauto 1.

Laimingų Naujųjų Metų!

Spaudė Utenos spaustuvė, Kauno g. 33. Užsak. Nr. 3257. Tiržas 4000 egz.
„Aukštaitis“ is published in the Lithuanian language by the Sąjūdis Utena Council. Editor: V. Breiva

REDKOLEGIJA: Vytenis BREIVA (redaktorius), Petras GALIAUSKAS, Balys JUODZEVICIUS, Vytautas PETRONIS, kun. Sigitas SUDENTAS. Redakcijos adresas: Utena, Taikos 3—33, tel. 72692.